

UWAGI METODYCZNE

1. Z dniem 1 IX 1999 r. rozpoczęto wprowadzanie **reformy ustroju szkolnego**, której zasady reguluje ustawa z dnia 8 I 1999 r. – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz. U. Nr 12, poz. 96 z późniejszymi zmianami).

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji:

- w roku szkolnym 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe i 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa,
- w roku szkolnym 2002/03 zaczął funkcjonować system szkół ponadgimnazjalnych, obejmujący: 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i licea profilowane oraz 4-letnie technika,
- w roku szkolnym 2004/05 – dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych utworzono 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające.

W związku ze stopniowym wprowadzaniem reformy ustroju szkolnego, obok szkół ponadgimnazjalnych do roku szkolnego 2004/05 działały również szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży oraz ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych; nadal działają wygasające szkoły ponadpodstawowe dla dorosłych oraz ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych (część szkół ponadpodstawowych została przekształcona w szkoły ponadgimnazjalne).

2. W obecnej edycji publikacji dane dotyczące szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży i dorosłych podano łącznie ze szkołami ponadpodstawowymi, z tym, że prezentowane dane – o ile nie zaznaczono inaczej – dotyczą:

- w roku szkolnym 2000/01 – szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych,
- w roku szkolnym 2005/06 – szkół ponadgimnazjalnych podawanych łącznie ze szkołami ponadpodstawowymi,
- w roku szkolnym 2006/07 – szkół ponadgimnazjalnych z wyjątkiem szkół dla dorosłych podawanych łącznie ze szkołami ponadpodstawowymi.

3. Dane przedstawione w publikacji dotyczą szkół dla dzieci i młodzieży, szkół wyższych, szkół dla dorosłych, a także wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą.

4. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

5. Szkoły i placówki mogą być **publiczne, niepubliczne oraz (z wyjątkiem szkół wyższych) niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych**. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) mogą prowadzić tylko szkoły pu-

bliczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej. Szkoły wyższe publiczne i niepubliczne (do roku szkolnego 2004/05 określane jako szkoły państwowe i niepaństwowe) od roku szkolnego 2005/06 działają na podstawie ustawy z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365).

Uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

1) szkoły podstawowe, spośród których wyróżnia się:

- a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
- b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
- c) „małe szkoły” (bez szkół specjalnych) organizowane od roku szkolnego 2001/02, prowadzące klasy I-III dla uczniów, którzy mają utrudniony dostęp do szkół (głównie ze względu na znaczną odległość od miejsca zamieszkania),
- d) szkoły artystyczne (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej,
- e) szkoły specjalne.

Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.

Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży są to szkoły 6-letnie, kończące się sprawdzianem uprawniającym do dalszego kształcenia w gimnazjum. Struktura organizacyjna tych szkół obejmuje klasy I-VI, w których nauka jest obowiązkowa. Szkoły filialne stanowią element sieci szkół podstawowych. Szkoły filialne mogą być organizowane z klasami: I-VI, I-V, I-IV, I-III.

Szkoły podstawowe przy placówkach interwencyjnych są przeznaczone dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 lat pozbawionych opieki rodzicielskiej. Zapewniają doraźną i okresową opiekę oraz naukę dzieciom opuszczonym i osieroconym, bądź wymagającym odizolowania od dotychczasowego środowiska.

2) gimnazja, do których zalicza się:

- a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
- b) gimnazja dwujęzyczne,
- c) szkoły przysposabiające do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej,
- d) szkoły specjalne.

Gimnazja są to szkoły 3-letnie, kończące się egzaminem, dające możliwość dalszego kształcenia się w zasadniczych szkołach zawodowych, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych lub technikach. Struktura organizacyjna gimnazjum obejmuje klasy I-III. Nauka w gimnazjach jest obowiązkowa.

- 3) **ponadgimnazjalne specjalne szkoły przysposabiające do pracy** – są to szkoły trzyletnie, działające od roku szkolnego 2004/05, do których mogą uczęszczać absolwenci gimnazjum. Przeznaczone są dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Ukończenie tego typu szkoły umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy. Jest to typ szkoły, którego ukończenie nie przewiduje dalszego kontynuowania nauki.
- 4) **zasadnicze szkoły zawodowe** – są to szkoły dające wykształcenie ogólne i zasadnicze zawodowe, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także dalsze kształcenie w uzupełniających liceach ogólnokształcących lub technikach uzupełniających. Do tych szkół przyjmowani są absolwenci gimnazjum. Nauka trwa od 2 do 3 lat.
- 5) **licea ogólnokształcące** (w tym dwujęzyczne) – są to szkoły, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego. Nauka trwa 3 lata, a w szkołach dwujęzycznych (oddziałach dwujęzycznych) z klasą wstępną – 4 lata. Absolwenci liceów ogólnokształcących po ukończeniu klasy programowo najwyższej uzyskują wykształcenie średnie, a po złożeniu egzaminu maturalnego uzyskują prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe. Świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego uprawnia do ubiegania się o przyjęcie do szkół policealnych.
- Licea ogólnokształcące dwujęzyczne (oddziały dwujęzyczne) są szkołami (oddziałami), w których nauczanie jest prowadzone w dwóch językach: w języku polskim i w języku obcym nowożytnym, będącym drugim językiem nauczania. Nauczanie dwujęzyczne może być realizowane w zakresie obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem języka polskiego, historii i geografii Polski oraz drugiego języka obcego. Do szkół (oddziałów) dwujęzycznych przyjmowani są kandydaci znający język obcy, będący drugim językiem nauczania lub nieznający tego języka, z tym, że dla tych uczniów szkoła organizuje roczną klasę wstępną.
- 6) **uzupełniające licea ogólnokształcące** – są to szkoły działające od roku szkolnego 2004/05 – na podbudowie programowej ponadgimnazjalnej zasadniczej szkoły zawodowej. Nauka trwa 2 lata. Ukończenie szkoły umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.
- 7) **szkoły zawodowe i ogólnozawodowe** (łącznie ze specjalnymi) – są to szkoły, które rozpoczęły swoją działalność w roku szkolnym 2002/03 i obejmują one:

- a) licea profilowane,
- b) technika,
- c) technika uzupełniająca,
- d) szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych).

Licea profilowane są szkołami 3-letnimi kształcącymi w profilach kształcenia ogólnozawodowego, których ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Technika są to szkoły 4-letnie na podbudowie gimnazjum, umożliwiające uzyskanie kwalifikacji zawodowych na poziomie średnim i średniego wykształcenia ogólnego oraz uzyskanie świadectwa dojrzałości. Absolwenci uzyskują tytuł technika lub inny tytuł określony w klasyfikacji zawodów szkół zawodowych.

Technika uzupełniająco są szkołami 3-letnimi dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe umożliwiają uzyskanie średniego wykształcenia zawodowego oraz – z wyjątkiem szkół muzycznych II stopnia – średniego wykształcenia ogólnego. Okres nauki w tych szkołach trwa od 2 do 6 lat, w zależności od kierunku kształcenia. Zalicza się do nich: ogólnokształcące szkoły muzyczne II stopnia, szkoły muzyczne II stopnia, licea plastyczne, ogólnokształcące szkoły baletowe i sztuk pięknych.

7. Szkoły policealne kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi,
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie (w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata; bez szkół specjalnych) prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich,
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie).

Szkoły te kształcą po szkole średniej nie dając tytułu zawodowego uzyskiwanego w szkole wyższej.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w systemie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (do roku szkolnego 2005/06 – w systemie studiów dziennych, wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych).

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata,
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce,
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą.

Szkoły wyższe zajmują się:

- kształceniem studentów w zakresie danej gałęzi wiedzy oraz przygotowaniem ich do wykonywania określonych zawodów,
- przygotowaniem kandydatów do samodzielnej pracy naukowej, dydaktycznej lub działalności artystycznej,
- kształceniem, w celu uzyskania wiedzy ogólnej i specjalistycznej osób, które posiadają tytuły zawodowe i wykonują zawody praktyczne.

Do zbiorowości studentów nie zalicza się słuchaczy studiów podyplomowych oraz doktoranckich. Dane o studentach pierwszego roku nie obejmują studentów pierwszego roku magisterskich studiów uzupełniających.

Absolwenci szkół wyższych to osoby, które uzyskały dyplomy stwierdzające ukończenie studiów wyższych. Absolwenci studiów magisterskich (jednolitych i uzupełniających) uzyskują tytuły (w zależności od kierunku studiów): magistra edukacji, magistra sztuki, lekarza medycyny, lekarza dentystry, lekarza weterynarza. Absolwenci wyższych studiów zawodowych uzyskują (w zależności od kierunków studiów) tytuł zawodowy inżyniera lub licencjata.

Studia podyplomowe organizowane są dla osób, które ukończyły wyższe studia magisterskie lub w niektórych przypadkach wyższe studia zawodowe. Służą one podniesieniu kwalifikacji, aktualizacji wiedzy lub uzupełnieniu wykształcenia niezbędnego do wykonywania zawodu (np. studia pedagogiczne, dziennikarskie, bankowe, menadżerskie).

Nauczycielami akademickimi w szkole wyższej są pracownicy naukowo-dydaktyczni i naukowci, w tym zatrudnieni na stanowiskach: profesora zwyczajnego, profesora nadzwyczajnego, profesora wizytującego, docenta, adiunkta, asystenta oraz pracownicy dydaktyczni zatrudnieni na stanowiskach: wykładowcy, starszego wykładowcy, lektora, instruktora. W dziale wykazano pełnozatrudnionych nauczycieli akademickich, przy czym nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wykazani zostali w każdym miejscu pracy. Dane dotyczące nauczycieli akademickich „pozostałych” obejmują pracowników dydaktycznych zatrudnionych na stanowiskach: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora.

9. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych,
- 2) gimnazja dla dorosłych,
- 3) szkoły zawodowe i ogólnozawodowe na podbudowie gimnazjum, łącznie ze szkołami (oddziałami) ponadpodstawowymi działającymi w strukturze szkół ponadgimnazjalnych – do zakończenia ich cyklu kształcenia,
 - a) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych,
 - b) licea ogólnokształcące dla dorosłych,
 - c) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych – działające od roku szkolnego 2004/05,
 - d) licea profilowane dla dorosłych – działające od roku szkolnego 2002/03,
 - e) technika dla dorosłych,
 - f) technika uzupełniająca dla dorosłych – działające od roku szkolnego 2004/05.

Szkoły dla dorosłych przeznaczone są dla osób, które ukończyły lub ukończą 17 rok życia w roku szkolnym, w którym podejmą naukę z tym, że:

- na semestr pierwszy klasy szóstej szkoły podstawowej mogą ubiegać się kandydaci, którzy ukończyli piątą klasę szkoły podstawowej dla dzieci i młodzieży;
- na semestr pierwszy gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej i ponadpodstawowej mogą ubiegać się absolwenci szkół, których ukończenie daje możliwość podjęcia nauki w danej szkole.

O przyjęcie do szkół dla dorosłych na podbudowie programowej gimnazjum, począwszy od roku szkolnego 2002/03, mogą ubiegać się również kandydaci, którzy ukończyli co najmniej 17 lat

w roku szkolnym, w którym podejmą naukę oraz posiadają świadectwo ukończenia 8-letniej szkoły podstawowej.

Licea ogólnokształcące dla dorosłych są średnimi szkołami ogólnokształcącymi organizowanymi na podbudowie programowej szkoły podstawowej lub równorzędnej (4-letnia), szkoły zasadniczej (3-letnia), gimnazjum (3-letnia). Uzupełniające licea ogólnokształcące organizowane są na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej (2-letnia). O przyjęcie do liceum mogą ubiegać się osoby, które ukończyły lub ukończą w danym roku kalendarzowym co najmniej 17 rok życia. Absolwenci, po ukończeniu klasy programowo najwyższej, uzyskują świadectwo ukończenia szkoły i mogą ubiegać się o przyjęcie do szkoły policealnej lub przystąpić do egzaminu dojrzałości na ogólnie przyjętych zasadach.

Technika i licea przeznaczone dla dorosłych umożliwiają uzyskanie tytułu technika oraz wykształcenia ogólnego na poziomie średnim. W zależności od podbudowy programowej nauka trwa: od 1,5 roku do 5 lat dla osób po szkole podstawowej bądź od 1 roku do 4 lat po szkole zasadniczej, w technikach uzupełniających po zasadniczej szkole zawodowej – 3 lata.

Uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych są to szkoły działające od roku szkolnego 2004/05 – na podbudowie programowej ponadgimnazjalnej zasadniczej szkoły zawodowej. Nauka trwa 2 lata, a ukończenie szkoły umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Technika uzupełniające dla dorosłych są szkołami 3-letnimi dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, których ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, po zdaniu egzaminu, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości, po zdaniu egzaminu maturalnego.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych lub w zakładach opieki zdrowotnej.

11. Dane dotyczące:

- a) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza wyższymi) – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano według stanu na początku roku szkolnego; **dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego,**
- b) szkół wyższych prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; **absolwenci wykazywani są z poprzedniego roku szkolnego.**

12. Uczniowie i absolwenci szkół zawodowych i wyższych sklasyfikowani zostali według kierunków kształcenia zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji ISCED 1997 (*International Standard Classification of Education*).

13. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Przedszkola specjalne organizowane są dla dzieci: z wadami słuchu, widzenia, z niepełnosprawnością ruchową, przewlekle chorych, upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym, z autyzmem, z niepełnosprawnością sprzężoną i zaburzeniami psychicznymi. Przedszkole specjalne może być placówką samodzielną bądź organizacyjnie związaną ze szkołą podstawową specjalną, specjalnym ośrodkiem szkolno-wychowawczym lub zakładem opieki zdrowotnej.

Do dzieci korzystających z posiłków zalicza się dzieci spożywające pełne śniadanie, obiad bądź podwieczorek – nie zalicza się korzystających tylko ze szklanki mleka lub innego napoju oraz spożywających kanapki przygotowane w domu itp.

Za miejsce w przedszkolu dla jednego dziecka liczy się 2,4 m² powierzchni. Do otrzymania liczby miejsc w przedszkolu sumuje się powierzchnię w m² sal zajęć, zabaw i sypialni (bez innych pomieszczeń), a otrzymaną sumę dzieli przez 2,4. Do obliczenia miejsc nie przyjmuje się powierzchni pomieszczeń czasowo adaptowanych.

14. **Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze** oraz **specjalne ośrodki wychowawcze** są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku od 3 lat, wymagających stosowania specjalnej organizacji, nauki, metod pracy i wychowania.

15. **Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze** są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. W ramach opieki szkolnej i pozaszkolnej organizowane są m.in.: internaty i bursy, świetlice, stołówki, domy studenckie.

Internaty są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla młodzieży uczęszczającej do szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ogólnokształcących i zawodowych, poza stałym miejscem zamieszkania. Zadaniem internatu jest zapewnienie uczniom zakwaterowania, całodziennego wyżywienia, warunków do nauki i wypoczynku oraz stałej opieki wychowawczej. Międzyszkolne placówki pełniące funkcję internatów zwane są **bursami**.

Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Do placówek wychowania pozaszkolnego zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

17. Dane zamieszczone w publikacji pochodzą z badań pełnych, realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach o symbolu „S” i dotyczą:

- a) w dziale „Ważniejsze dane o edukacji i wychowaniu” – o ile nie zaznaczono inaczej – roku szkolnego 2006/07,
- b) w pozostałych działach wyłącznie roku szkolnego 2006/07.

Objaśnienie stosowanych skrótów:

- (–) - zjawisko nie wystąpiło;
- (0,0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05;
- x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe;
- „w tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.